

ตำนานพระธาตุคอกยลู่เทพ

พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

เจ้าหญิงจามรีวงศ์ ท จ.

ปีมะเส็ง พ ศ ๒๔๗๒

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

สารบัญ

- บริเฉทที่ ๑ ว่าด้วยพระพุทธเจ้าเสด็จไปคอยอุจจุประทานพระเกศธาตุ
ให้แม่ตูกฝั่งไว้ หน้า ๓
- บริเฉทที่ ๒ ว่าด้วยพระอุทุมพรมหาสวามีมาจากดังกามาอยู่ที่เมืองพิน
ภิกษุชาวสุโขทัยกับชาวศรีสัตนาตย ๒ รูป ไปเล่าเรียน
ในสำนักพระอุทุมพรแล้วกลับมาเมืองเดิม หน้า ๓
- บริเฉทที่ ๓ ว่าด้วยพระสุมนชุตพระบรมธาตุใต้ที่เมืองศรีสัตนาตย หน้า ๕
- บริเฉทที่ ๔ ว่าด้วยท้าวโกนาเจ้าเมืองเชียงใหม่อาราธนาพระสุมน
มาอยู่เมืองเชียงใหม่ หน้า ๘
- บริเฉทที่ ๕ ว่าด้วยท้าวโกนาบรรจุพระธาตุที่คอยสุเทพ หน้า ๑๓
- บริเฉทที่ ๖ ว่าด้วยท้าวอายุแฉะพระมหาญาณมงคลโพธิเจ้า
สร้างพระเจดีย์แฉะวิหารบนคอยสุเทพ หน้า ๑๓
- ตำนานธรรมราชคือเกิดธรรมวิเศษอันมาสู่เชียงใหม่ หน้า ๑๘
- ว่าด้วยเขตต์วัดแฉะผู้อุปการะ หน้า ๒๖

ตำนานพระธาตุตอຍสุเทพ

ปุริชาตโย โขเตติ วนทิตฺวา สิริสา นาคิ ฌมฺมิ สงฺฆณฺจ
สาธุกิ วัสสุเทวมหาธาตุํ นิตานํ กเถสฺสามหิ ฯ

ข้าไหว้แด่ด้วยดีด้วยสามารถกายวาจาจิตต์ ยังพระพุทธเจ้าตนเป็น
ที่พึ่งแก่สัตว์โลกทั้งมวลญฺ แลนวโลกุตตรธรรมเจ้า ๘ ประการ ดีบทั้ง
ปริยัตถธรรม แด่พระสงฆ์เจ้า ๒ ประการ คืออริยสงฆ์ แด่สมมุติสงฆ์
ด้วยหัวแห่งข้าแล้ว จักกล่าวยงนิตานตำนานพระมหาชินธาตุพสุเทวเจ้า
ในกาตบดินแดน

พระพุทธเจ้าแห่งเราสร้างโพธิ์สมภารนานประมาณ ๒๐ อสงไขยปตาย
แสนมหากัป คือว่าปรารถนาเอาขงดีพิพัญญูภาวด้วยจิตต์ ใจตั้งเดี่ยว บ่ออก
ปากได้ ๗ อสงไขย ปรารถนาด้วยปากด้วยใจเท่าพยากรณ์ได้ ๘ อสงไขย
แต่ก่อนได้พยากรณ์มาได้ ๔ อสงไขยปตายแสนมหากัป ได้ฟ้าเพ็งบารมีธรรม
๓๐ ประการมีทานบารมีเป็นต้น อุปบารมี ๓๐ ทศมีทานอุปบารมีเป็นต้น
ปรมัตถบารมี ๓๐ ทศมีทานปรมัตถบารมีเป็นต้น แด่บริจาค ๕ ประการ
มีชน บริจาค สัตว์วัตถุ เข้าของภายนอกตน อันอันกว่าลูก แด่เมีย เป็นทาน
ภริยาบริจาคหือเมียรักเป็นทาน องคบริจาคหือสัตว์ระว้ยวงมีตาเป็นต้นเป็น
ทาน ชีวิตบริจาคสัตว์ชีวิตนทริยแห่งตนเป็นทาน แด่จริยา ๓ ประการ คือ
โลกัตถจริยา ญาตถจริยา พุทธจริยา แด่วัจฉิตตริยดีพิพัญญูภาวเป็น

พระคนประเสริฐผู้ดำเดิเล็กกว่าพรหมแดนเทวดามนุษย์ ครุฑนาคกุมภภัณฑ์คนชีพ
ยักษสัตว์ ตระจณาทงหทัย เทบที่โกลดเคาไม่ป่าเบงในอนวิสาชะเพ็ง

เทศนาธรรมจักร ในป่าอิสิปตนในวันเดือน ๘ เพ็งแเด ยังมีในภาคคาบหนึ่ง
พระพุทธเจ้าจรเดินเทศ์ดำดิมด้วยชนบทมายังอยู่เห็นอจอมดอยอุจฉบัพพตท
น ไฟเอาเขาบณฑบาตแห่งยาและแม่ลูกแถว ๆ

พระพุทธเจ้าพอกคินมานนเขาเห็นอจอมดอยอุจฉบัพพตทนเดาแเด ที่
นยาและแม่ลูกไคหือเขาบณฑบาตเปันทาน ก็มใจยินดีในพระพุทธเจ้า
มากนิก ก็มาตามไหวพระพุทธเจ้าเห็นอจอมดอยทน ผู้ดูก็บวชในสำนัก
พระพุทธเจ้าเรียนเอากรรมฐานแต่สำนักพระพุทธเจ้า ปฏิบัติตามคำสอน

พระพุทธเจ้าพอได้บุญจกัญญาเปนเคบ็ฏกกรแถ เมื่อภายตุนคิดจกรักษา
ลึกขาทพระพุทธเจ้าปฏิบัติขงยาก จึงปงภิกขภาวไวเทาบวชเปนฤษอยู่
ปรากฏไค ชื่อว่าสุเทวรธหันแถดวยมเท เมื่อพระพุทธเจ้าเดมาสู่ดอย

อุจฉบัพพตทน มีอรหันตาเจ้าทงหทัยมาเปนบริวาร ๕๐๐ คน มหาสาร
บุตตเถรเจ้าเปนประธานแถ พระพุทธเจ้าจึงเอาพระหัตถกาชวาตบอตุตมวงค
แห่งตนไคเกสาธาตุเด่น ๑ พระพุทธเจ้ากหือเกสาธาตุเด่นนิน หือเกยาและ
แม่ลูกมใจยินดีมากนิก จึงไหวพระพุทธเจ้าว่าขากไวเกสาธาตุพระพุทธ

เจ้าเด่นนในฐานที่ไคคอนซา พระพุทธเจ้าจึงกล่าววว่าเขอแม่ลูกจงจูกเกสา
ธาตุพระตถาคตเด่นนไวในคอยทนเทอะ คอยตุนประเสริฐนิกแถ เมื่อ
พระตถาคตปรีนิพพานไฟแถวณน ยังจกมีลูกศิษย์พระตถาคตชื่อว่าสุมน
ภิกขุพร้อมกบด้วยพระยาตุนหนึ่ง จักเอาธาตุออกออแห่งพระตถาคต

มาจไว ในคอยทนบนชะแถ ยามนนพระยาอินทรกมาตามอุบฏฐากพระ

TUDC

08/09/2563

พุทธเจ้า พระยาอินทรจึงรับเอาพระเกศาธาตุเส้นนั้นแต่มีอย่าแฉะแฉ้ว
 จึงแบ่งอุมงค์ ในดอยท่น แต่ยอดดอยดงเถิงอุมงค์ ได้ ๑๘ ค่อกเปน ๔ วา
 ออก แฉ้วพระยาอินทรก็เนรมิตรรูปเต่าคำตัว ๑ ยาว ๒ ค่อกกว้าง ๓ ค่อกแฉ้ว
 จึงจักเนรมิตร โกษแก้ว โกษคำ โกษเงินขึ้นนอก ได้เกศาธาตุพระพุทธรเจ้า
 เส้นนั้นตงเห็นอหลังเต่าควนนแฉ้ว จึงเอาแก้วคอกแก้วมหานิดแก้วมรกฏ
 แก้ววิฑูรย์ลูกใหญ่หนูนต่นเต่าทง ๔ แฉ้ว จึงเนรมิตรเครื่องสักการบูชา
 มากนักตงไว ในอุมงค์ ทInnen บุษบาธาตุพระพุทธรเจ้าในทInnen แม่ย่าแฉ้ว
 แม่ลูกกแต่งเครื่องสักการบูชาธาตุพระพุทธรเจ้าไว ในอุมงค์ ทInnen มากนักแฉ้ว
 พระยาอินทร จึงหอบทเวบุตร ๔ ตน มีวศตภักตทเวบุตรเป็นประธาน ย่อม
 เปนอริยชู้ตนเดิมบิรवार ๕๐๐ ชู้ตน อยู่อยู่ฐากรักษาพระเกศาธาตุพระ
 พุทธรเจ้า ในดอยอุจจณูปพตมาตราบเท่าเถิงกาลบัดนี้แฉ้ว

เกศาธาตุรูปนินิตส์สนปฐโม ปริจเฉโท ปริจเฉทอนันเป็นประภม อัน
 ดำแดงยังเกศาธาตุรูปนาในพาดูทเวบพตครกแฉ้วทอนก่อนแฉ้ว

ทInnen จกกล่าวอุปบตตอินพระมหาธาตุเจ้าจกสถิตยตงอยู่ในพาดูทเว
 บพตทInnen เตนนมาตงInnen เมื่อพระพุทธรเจ้าเรานิพพานแฉ้วได้ ๑๘๗๕
 วัสส์ถ่าบีตวงเม็คคกได้ ๖๕๓ ค้ว ยังมีมหาเถรเจ้าตน ๑ ชื่อมคิมมาได้
 เอาถ่าถंनाแต่ตงกามาตงเมืองพInnen เป็นลูกเมืองเมง ถ่าถंनाพระพุทธรเจ้า
 มารุงเรอิ่งในเมืองพInnen ทInnen มากนัก ท่าวพระยาถंनाอามาตยชาวเมือง
 ทInnen หลายกยนคิตวยถ่าทInnen มหาเถรเจ้าตนชื่อมคิมามากนัก จึงพร้อม
 กInnen ถ่าถंनाคैंกมหาเถรเจ้าขอเป็นถ่าถंनाช่นชื่อวาอุทุมพรบุปผมหาถ่าถंनाแฉ้ว

สาสนคมนิทเทศโส ทุตโย ปริจเฉโท ปริจเฉทอนันถวัน ๒

อนันถวันเตยงกริยาอนันมาแห่งด้าดนาแห่งพระพุทเจ้ากัเดวแทนเด ๑

ในกาดคาบ ๑ มหาสูมนเจ้านอนในราตริกตางคินวัน ๑ ยามจัก

โกดรุงเทวดามาบอกว้า ข้าแห่งเจ้ากุงพังเทอะ ชาติแห่งพระพุท

เจ้าแห่งเราอนันพระยาตรีธรรม โคกราชเอามาจุไว้ในเจดีย์ในเมืองปางจ้านัน

บดินเจดีย์อนันนพงเสยเดว เทายังกอดอกเขมอนัน ๑ มีตั้งฐานตั้ง

รูปมานงกายบนแห่งชาติพระพุทเจ้าหนเด ชาติพระพุทเจ้าองคนน

จักเมื่อประดิษฐานตั้งอยู่เมืองเซียงใหม่ เป็นที่ตั้งการบูชาแก่คนเดเทวดา

ทงหลาย รุงเรื่องในเมืองเซียงใหม่มากนกับนชะเด เจ้ากุงไพชุดเอา

ชาติพระพุทเจ้าองคนนไพจําเรญไว้ในเซียงใหม่เทอะ เทวดาบอก

แก่มหาสูมนเจ้าด้วยประการตั้งน มหาสูมนเจ้าตั้งตงชนความผนยนต

มากนัถ วันตุนนพระมหาสูมนเจ้ากหอบอกแก่พระยาตรีธรรมโคกราช

คนกนเมืองสุโขไทยว้า เราจักไพสูเมืองสัชชนาไดยก่อนเด ว้าอนเดว

กัมาสูเมืองสัชชนาไดยเดว มหาสูมนเจ้ากบอกกล่าวว้าว้าววารว้ารริกะ

ชาติพระพุทเจ้าด้วยตั้งเทวดาหากมาบอกแก่คน แก่พระยาตือไทยอนัน

กนเมืองสัชชนาไดยชูประการ เพื่อจักชุดเอาชาติพระพุทเจ้าออกเด พระ

ยาสัชชนาไดยได้ ยนมีความยนตบิตปาโมชมากนัถ กัหอก้าดาบอนัน

จักหือเดวหือตถกรรมแก่มหาสูมนเจ้า มหาสูมนเจ้ากเอาคนทงหลายฝูง

นินเขาไพสูปางจาเดว กัหือแบ่งวานอนัน ๑ สูงเดว กระทำล็ก

การบูชาด้วยเขาตอกดอกไมคนชของหือมนช่าพระพุทเจ้าเดว เมอกตาง

คนมหาสูมนชนสูวานอนนเดว กัรารชนาชาติพระพุทเจ้าหือกระทำ

TUDC

08/09/2563

ปาฏิหาริย์ มหาสมุทรเจ้าจึงหนักอกตอกเขมอ้นเป็นดังรูปม้านั่ง ก็เห็น
 ชาติพระพุทธเจ้ากระทำปาฏิหาริย์เป็นดังรูปตลกพูน้นออกมามากนัก มหา
 สมุทรกรบหือเอาช่อธงไฟหมายที่นั่นไว้ ชาติพระพุทธเจ้าก็ชักกระทำปาฏิ
 หาริย์มากนักทราบต่อเท่าคนรุ่งเห็นแล วันดูนนั้นพระมหาสมุทรเจ้า
 ก็หือคนทั้งหลายฝูงอันจกหือแล้วหือตถกรรมนนั้นด้มาทานเอาศีล ๕ ศีล ๘
 ชู้คนแล้ว ก็ชู้กันที่นั้นจวบก่อนคืนแต่ะอิฐแล้วจวบก่อนคืน ชู้ตลง
 แถม ๔๔ ค้ออกจวบโกษ มหาสมุทรก็หือเอาออกมาไซ้ดู จึงได้ โภษ
 ทองแล้วได้ โภษเงินแล้วได้ โภษค่าแล้วได้ โภษแก้วปवादเท่าหน่วยหมากกอ
 คนทั้งหลายก็ด้งกว่าอนันจกว่าชาติพระพุทธเจ้ารู้ว่าไซ้แทอนชา รู้ว่า
 ไซ้ชาติพระพุทธเจ้าเทอะว่าอนเหตุว่าหาที่ไซ้ได้ เมื่อนั้นมหาสมุทร
 เจ้าจึงว่าอนันบไซ้ชาติพระพุทธเจ้าเป็นแก้วตาย มาเราจักกระทำ
 ด้กการบูชาพระพุทธเจ้าเทอะว่าอนแล้ว มหาสมุทรก็ด้กการบูชา ด้วย
 เครื่องคณชของหอมเข้าตอกตอกไม้แล้ว จึงอธิษฐานจึงหนักที่ไซ้มหาสมุทร
 เจ้าไซ้ โภษแก้วปवादอันมีประมาณเท่าหมากกอนัน จึงหนักชาติของค
 ๑ เท่าถวมอนรุ่งเรืองงามมีวณณด้งคำ แล้วมหาสมุทรเจ้าก็ด้รง
 ชาติพระพุทธเจ้าด้วยด้คนโชทกแถบชาด้กการมากกัก เมื่อดังอนชาติ
 พระพุทธเจ้าก็กระทำปาฏิหาริย์ปรากฏเป็น ๒ องค์ ๓ องค์ทราบถึง
 ๘ องค์ฟูอยู่เห็นอนาแล้วผดไปมาเห็นอผวนา เป็นอัจฉริยมากนัก
 มหาสมุทรเจ้ายนดับตทราบอาบไปทั่วตนทั้งมวญ เป็นด้งได้เห็นพระพุทธ
 เจ้าเมื่อยังชรมานนั้น ที่นั้นมหาสมุทรเจ้าจึงจกบอกชาวด้รวว่าได้ชาติพระ
 พุทธเจ้าองค์ ๑ ประเดริฐฐ์ถาเลศังงามยังนักแก่พระยาด้ชชนาโดย พระ

ยาได ยนกเวงชาชนชมยนต์ จึงหอกนทงหลายแปงสู่วินณปราสาทหลัง ๑
 แดวกหอราชาธาตุพระพุทธรเจ้าแถมหาลุ่มนเจ้ามา ยามเมื่อคนใช้ไฟ
 อดนนั้น มหาลุ่มนเจ้ายังผงบูชาสักการธาตุพระพุทธรเจ้าบ่แดว ธาตุพระ
 พุทธรเจ้ากเวงชากระทำปาฏิหาริย์มากนทงหลายหนวนนนเด พระ
 ยาลัษชนาโดยได้ ไหว่นบเคารพยำสักการบูชา เหตุได้เห็นธาตุพระพุทธรเจ้า
 อันเป็นอัศจรรย์มากนทง จึงใช้คนไฟบอกแก่พระยาลู่โขไทยคนช้อศิ
 ธรรมราช พระยาก็ยนต์คณิงใจว่าดีดี ธาตุพระพุทธรเจ้าแถมกระทำปาฏิ
 หาริ์ หอปรากฏแก่กุดเด เป็นต้นวานเทกกจักดำแดงเจดีย์คำหลัง ๑
 ในเมืองกุกุทนต์แล้วรู้ปนาธาตุพระพุทธรเจ้าองค นไว ไหว่นบเคารพยำอุบฏ
 ฐากเที่ยงนทงเด พระยาธรรมราชลู่โขไทยรำเพงตงนแล้ว ก็ราชาธาตุ
 พระพุทธรเจ้าแถมหาลุ่มนเจ้ามาลู่เมืองลู่โขไทยแล้วก็บูชาสักการมากนทง
 แดวกัดรงธาตุพระพุทธรเจ้า ๆ ก็บกระทำปาฏิหาริย์แก่พระยาลู่กัน เหตุ
 ว่าเมืองลู่โขไทยบ่เป็นที่สู้บ้นาธาตุพระพุทธรเจ้าองค์ประเสร์วิฐเด ทนน
 พระยาธรรมราชบ่เห็นธาตุพระพุทธรเจ้ากระทำปาฏิหาริย์เป็นตงคนใช้วานน
 พระยาดวดบ่บังเกิดได้ในธาตุพระพุทธรเจ้า จึงไหวมหาลุ่มนเจ้าว่า ธาตุ
 พระพุทธรเจ้าองค นจุงไวแกเจากคอยอุบฏฐากเที่ยงนทงเทอะว่าอัน แดวกไว
 ธาตุพระพุทธรเจ้าแถมหาลุ่มนเจ้าหอไดอุบฏฐากเห็นเด มหาลุ่มนเจ้าอุบฏ
 ฐากรักษาไว ไหว่นบเคารพยำสักการบูชาธาตุพระพุทธรเจ้าด้วยอันเคารพมาก
 นทง มหาลุ่มนเจ้าก้อยกระทำปฏิบัตปริยตลัดสนาในเมืองลู่โขไทย แดเมือง
 ลัษชนาโดยทงสองเสียงกาดอนนนานนนเด

อติ มตฺถลฺลํ ปฏฺฐิลาภนิตฺเตโส ตติโย ปรีจเฉโท บริจเฉท

อินฺถำแดงการอินฺถุมนเจ้าไต้ยงมตฺถลฺลคฺคร์ระชาตฺพระพุทฺทเจ้า เป็นบริจเฉท
ถวน ๓ กัถเววดยประการตงนเด ๑

ยงมพระยาตน ๑ ชื่อว่าทาวกอนา ไต้ด้วยราชสมบัติในชุมพุนท
บุรีศรีมหานครเมืองพิงเซียงใหม่ ไต้ยงปวกต์ชาวดารฎฺปฏิบัติ

คุณแห่งอุทุมพรบุปผมหาสฺวามีเจ้าอยู่เมืองพิน จิงใช้ราชทูตไปราชนา
มหาสฺวามีเจ้ามหาสฺวามีเจ้าบมา เจ้าใช้หอเถรเจ้าทงหลายอันเป็นดู

ศิษย์มา ๑๐ คน มีอานนทเถรเจ้าเป็นแกมมา ทาวกอนากหอเถรเจ้า
ทงหลายอันอยู่วัด โดกถวยหัวเวียงเด ทาวกอนาจิงอาราชนาเถรเจ้า

ทงหลายกระทำวินยกรรมเป็นคณว่าอุปถัมภ์ทกรรม เถรเจ้าทงหลาย
กล่าววว่า ตฺกกรมหาราช อุทุมพรบุปผมหาสฺวามีเจ้า เท้าใช้หอก

ชาทงหลายมาจำเวณบุญแกมหาราชตั้งเดยว บหอกุทงหลายมากกระทำ
วินยกรรมคิหดเด ดวยมแทยงมมหาเถรเจ้าตน ๑ ชื่อว่าสุมนะกัหาก

เป็นดูศิษย์อุทุมพรบุปผมหาสฺวามีเจ้าแห่งคฺชาทงหลายเด มหาสฺวามีเจ้า
สฺพายบาตรมาส่งหอนำสำสนามาตงในเมืองไทยบดิน มหาเถรเจ้าคณน

กักระทำปริยตปฏิบัติในเมืองสุโขไทยโพ้นเด สมหาราชไ้ทราบนามหา
สุมนเจ้าคณนมาคังอน คฺทงหลายจิงจะกระทำวินยกรรมพร้อมกัด้วย

มหาสุมนเจ้าคณนชะเด ทนทาวกอนาจิงใช้หมนเงินกองกับผ้าขาว
๓ คนไปทราบนามหาสุมนเจ้ายังเมืองสุโขไทยหันเด มหาสุมนเจ้าจิงไว้

ดูกัศิษย์ตน ๑ ชื่ออานนทเถรหออยู่แทนบ่าแกว แดวกเอาสำมณ
อันเป็นหลานแห่งคณชอกุมารกัสฺสปะ อายุค้อมพอชาวบดินมาจิม

TUDC

08/09/2563

แต่ ท้าวทอนารัฐาวมหาสุมนเจ้ามามีใจยินดีมากนัก ส่วนตนท้าว
ทอนากยกเอาทรัพย์ไพร่บเอามหาสุมนเจ้าเรื่องกับแสนเข้าเซียงเตยชื่อว่าแสน
เจ้าหอ แดวกนามหาเถรเจ้าอนอายุค่อมพอ ๖๐ ปี นำมาอยู่วัด
พระยงนออกเวียงละพูนในปีกตเตา คักได้ ๗๓๑ ตัววนนนเด ท้าว
ทอนา ราชนา มหาสุมนเจ้า หอ กระทำ วินยกรรม เป็นต้น ว่า อุป สัมปทา แด
สุมาสมมุค มหาสุมนเจ้าจึงบวชกุมารกัสดปะในนทีสุมาแม่ริมถัดวัด
จันทล้าโน กับตวยมหาเถรเจ้าทงหลาย ๑๐ คน อันอุทุมพรบุปผ
มหาสุวมเจ้าหอมานนเด ท้าวทอนายินดีได้ในสุปฏิบันนคาทิกุณแห่ง
พระมหาสุมนะเจ้า จึงอุสดำภักค์หอเปนมหาสุวมเจ้าชน ชื่อว่าสุมนบุปผ
รัตนมหาสุวมวนนนเด ยังมีในวันหนึ่งมหาสุมนสุวมเจ้า เอาชาคู
พระพุทชเจ้าองค์ประเลวีฐุนออกมำด่ำแดงหอท้าวทอนาได้ ไหว่ กับออก
ปวคทงมวญแรกแต่อนเทวดามำบอกแก่คนหอท้าวทอนามารัฐอน ท้าว
ทอนายินดีมากนักจึงหอสร้งด้วยคนโชทกต่าง ๆ ในสุฐฐค้ำ เมื่อนนชาคู
พระพุทชเจ้ากกระทำปาฏิหาริย์ ๒ องค์ ๓ องค์ เถิงหนึ่งกัมวณณดิง
นาคกัฟุอยู่เห็นอนำปทกษณไฟเห็นอผวน้ำ ในวันนั้นฝนกตกเป็นชณิก
วัดลลมากนัก ท้าวทอนาทงเสนำอำมาตยราชบริษททงมวญเห็นอจณริย
ปาฏิหาริย์อนนนมใจชมชนยนิค กหอสำรุกรเป็นไปมากนักกวนนนเด
มหาสุมนเจ้าอยู่วัดพระยงนละพูน ๒ วัดด่ำแล้ว เถิงปีกตเตาคักได้ ๗๓๒ ตัว
จะโกดเสียงบ ท้าวทอนาปงราชอาชญาแก่ท้าวพระยาเสนำอำมาตยทงหลาย
หอเบีกส่วนอุยยานเป็นป่าไม้คะยอมเป็นวัด เบีกชื่อว่าบุปผารามส่วนดอกไม้
หลวงแดวบอระมวร จึงหอไปราชนามหาสุมนเจ้ามาเป็นอวรามวิษิตี ใน

ปี ๒๓๓๓ ค่ำได้ ๗๓๓ ค่ำวันนั้นแต่ ถัดนั้นท้าวโกนาแถมมหาสุมนเจ้า
 พร้อมกันก่อมหาเจดีย์ในวัดสวนดอกไม้หาดวง สระเพาะเพื่อจะรูปนา
 ชาติพระพุทธองค์ วิเศษกัในปี ๒๓๓๓ ค่ำ เถิงวันอันจักรูปน่านันทาว
 กอนาแถมมหาสุมนเจ้าจึงราชาชาติพระพุทธเจ้ามาได้สระ โถนคำ แดวก
 สรงด้วยสุคัน โขทกภิเศกขอเนกหลายประการต่าง ๆ แลบูชาด้วยสักการวิเศษ
 มากนัก ชาติพระพุทธเจ้าก็กระทำปาฏิหาริย์ หือปรากฏแก่ท้าวโกนาแ
 มหาสุมนแต่คนทั้งหลายเป็น ๒ องค์ ๓ องค์ เป็นหลายองค์พ่อย
 เห็นอนาเต็มสระ โถนคำ ผ่องม้วนณตั้งคำแต่ ผ่องม้วนณตั้ง
 นาค ผ่องม้วนณตั้งมุกด์ ผ่องม้วนณเป็นตั้งแก้ว ประทักษณ
 เห็นอนายามน อากาศกลางหาบทมวญเป็นอันมีตมนอนชการมากนัก
 ท้าวโกนาแถมเสนาอำมาตย์ประชาราชฐร์ สมน พรหมณาจารย์ทั้งหลายเห็น
 เป็นอัศจรรย์มากนัก ก็มีใจภริมยชมชื่นยินดีบิดบา โมชมากนัก เขาก็
 ประนมมอชนตงระหม่อมมนอบเคารพสาธุการเป็นไพ่มากนักแต่ เมื่อมหา
 สุมนเจ้านำเอาชาติพระพุทธเจ้าออกจากน้ำอันมีในสระ โถนคำ จึงเห็นชาติ
 พระพุทธเจ้า ๒ องค์ ๆ ๓ ยังแวนน้อยกว่าปกติ องค์ ๓ ยังแวนเป็นปกติ
 ม้วนณตั้งฐานอันงามเสมอดังกัน ตามนัยหนึ่งว่าท้าวโกนาแถมมหาสุมน
 เจ้าพร้อมกันอธิษฐานขอหือชาติพระพุทธเจ้าเป็น ๒ องค์ ชาติพระพุทธเจ้า
 จึงสถานด้วยอาณุภาวส์จจอธิษฐานแห่งท้าวโกนา แดมมหาสุมนเจ้าจึง
 อาราธนาชาติพระพุทธเจ้าองค์ปกติทรงแก้วปพาดตูกนั้น แดวกได้โกษคำ
 โกษเงินโกษทอง โกษดิน ปุกด้วยลำดับ ด้วยนียมตงนเมอไตนนแต่
 กบ้นไว้ ในมหาเจดีย์ ในวัดสวนดอกไม้หาดวง ไว้เป็นที่สักการบูชาแก่คน
 แดเทวดาทงหลายมาตราบเถิงกาตบดินแต่

ปูพาราชมหาธาตุขปนนิทุเทโส จตุตถาโร ปริจเฉโท

ปริจเฉท อนัถวน ๔ อัน ดำแดง ยังการ อัน รูปนา สารีริกธาตุ พระพุทธเจ้า
ประเสริฐ ในวัดสวนดอกไม้หลวงก็แล้วเท่าก่อนเด

ปีดวงไก่คักได้ ๗๓๓ คว ท้าวโกนา แดมหาดุมนเจ้าจักใคร่จุ
พระชินสารีริกธาตุอันถวน ๒ ไว้ในเสฏฐฐานตั้งอัน จึงพร้อมกันว่าเมื่อ
เสฏฐฐาน ผิจักควรรูปนาสารีริกธาตุพระพุทธเจ้าองค์ วิเศษแต่ไพเราะกฏ
แก่เราทั้งหลายณน เราทงหลายจักอริษฐานเลี้ยงช้างมรดคไฟไว
นักแก่เทวดาชะเดว่าอัน แดงท้าวโกนากหอห่างช้างมรดคคัวประเสริฐ
ด้วยเครื่องค่างมวณควรแก่ราชวาหนะชู้เหยของแดง ก็หอได้สปีคับพวง
ค้ำแดง จึงราชนาวรชินสารีริก ธาตุพระพุทธเจ้าองค์ วิเศษอัน หือ
สถิตยอยู่ใน โทษแกวอันประจิตรด้วยค่างามนทกรทรวงค่างนนั้น แดง
ก็หอคนด้วยเสคคัทรพิตคาวจามรกายบนแดง ก็หอคคฺรยคนคตรมหลาย
ประการต่าง ๆ แดงก็ผายเข้าคอกคอกไมอันมวณคณคณช อเนกมาก
นกวณนนั้น แดงท้าวโกนาแดมหาดุมนเจ้าจึงอริษฐานวานเทวดาว่า
ณน คุกรเทวดาเจ้าทงหลายจงเปนมเหล็กขลัมมาทิจฐฐิมิตที่ใดเด เปน
อุคคตม ฐานเป็นที่ตั้ง รูปนาพระวรชินสารีริกธาตุอันวิเศษนไว้ เป็นที่
ไหว้นบเคารพบุชาล็กการเลี้ยงจิริกาดนาครบ ๕๐๐๐ พระวัดสำตังอัน
เทวดาทงหลายจงนำเอาช้างมรดคควไฟในทนนเทอะว่าอันแดง ก็บอย
ช้างมรดคควไฟแด ส่วนท้าวโกนาแดมหาดุมนเจ้าก็หอคคฺรยคนคตร
แล้ว แดงมาตามหลังช้างด้วยยศบริวารลัมบคอันมากนกวณนนั้นเด ช้าง

TUDC

08/09/2563

มงคลควนนกแค้นร่องสะเทือน ๓ ที่แถว ก็ออกมาด้วยประทิวเวียง
 แดวอวยหน้าผาเพาะชอกคอยพาดูเทพแด เมื่อช้างมงคลควนมาชอดคต
 คอยยังอยู่จอมคอยถ้าวที่ ๑ อินหนึ่งช้างก็มาหนุนด้วยหัน ท้าวกอนา
 แดมหาดมุนเจ้าภราษาคูเจ้าช้างกชนไฟแถมเดาแด ภายตุนแปลว่า
 คอยหมากขนุนตราบถึงกาดบดินแด ช้างมงคลควนชนไฟถึงยอดคอย
 ที่ ๑ นน ท้าวกอนาแดมหาดมุนเจ้าหันัดนามทนนราบเพียงงาม มักใคร
 รูปนาธาตุพระพุทธเจ้าในทนน จึงจากันว่าัดนามทนนราบเพียงงามขอ
 ขอพระพุทธเจ้าตงทนนเทอะควระแควอน แดวจึงขอเชิญธาตุพระพุทธเจ้า
 ช้างมงคลกบยงทนนยงชนไฟเดาทนน คนทงหลายเรียกว่าัดนามยอด
 คอยงาม ภายตุนแปลว่าัดมยอดตราบเท่าถึงกาดบดินแด ช้าง
 มงคลควนนไ้ราวคอยชนไฟด้วยดำดับ ชนไฟด้อยอดคอยพดูเทวบัพพตที่
 นแถว ก็แค้นสะเทือน ๓ ที่แถวปทกษณเวียนวัดผัดไพมา ๓ รอบแถว
 จึงคูกหัวเขาทง ๔ อยู่เห็นอยอดคอยทนนวนนนนแด ในขณะนนท้าวก
 นามไ้ยินตักหอดคตริยคตริบูชาแดหอบคนทงหลายกระทำธาธุการเปนโกธา
 หดมุนนมากนิก แดวท้าวกอนาแดมหาดมุนเจ้าจึงภราษาคูพระพุทธเจ้า
 ตงจากหลังช้าง แดะมาควาอนธาตุพระพุทธเจ้าตงจากหลังช้างมงคลควน
 ช้างมงคลควนก็จตุในยอดคอยทนนวนนนนแด ท้าวกอนาแดมหาดมุนเจ้า
 กหอดคตงตัก ๓ ค้อกแดวเอาแท่งหินใหญ่ ๗ ก้อน มากระทำหือเปนหัด
 หินอันใหญ่ลงใส่ในขุมที่นน แดวจึงภราษาคูพระพุทธเจ้าเอา โภษธาตุ
 ตงในหัดหินอนนนนแด หอดมด้วยหินมากนิกแดวตราบอนเต็มแดวเปง
 ทนนภายบนหือราบเพียงเรียงงาม แดวจึงหือก้อเจดีย์หัดง ๑ สูง ๕ วา

ภายหลังที่สถาปนาชาติพระพุทธรเจ้าไว้นั้นเป็นที่ตั้งการบูชาแก่คนแดนเทศาทาง
 หลาย ในปีล่วงไป คักราชได้ ๗๓๓ คัวณนน ตามตำนานที่ว่าชาติพระ
 พุทธรเจ้า ๓ องค์ คัวณนน ๒ นทาวกอนาเอาไว้อุปฐากก่อน ถึงปี
 กาบใจคักราชได้ ๗๔๖ คัวเดือนวิสาขะเพ็งเมง วันศุกร์ ฤกษ์กรกฎ ๑๖ คัว
 ษัอวิสาขะในประจิกกราชจิงจุแด

อติ วาสุเทวปพุตมมหาชาติอุปนาทเทโส ปณจโม ปริจเฉโท

ปริจเฉทอนันถัวน ๕ อนันถัแดงยงชาติอุปนาทในพาสุเทวบัพตแล้ว คัว
 ประการคังนแด ๑

แต่พระมังรายสร้างเวียงเชียงใหม่ในปีรวายถัน คักราชได้ ๓๕๘
 คัวณนน มาตราบเถง ทาวกอนา เดมมหาตุมนเจ้า อุปนา ชาติพระพุทธรเจ้า ใน
 พาสุเทวบัพต ในปีล่วงไปคักราชได้ ๓๘๘ คัวณนน ได้ ๗๕ ปี มี ๕ เช่น
 พระยาชื่อว่า พระยามังรายเสวยเมืองเชียงใหม่ได้ ๒๘ ปี จุติ ๑ ถัดนั้น
 หลานชื่อว่าทาวแสนพู่เสวยเมือง ๒๘ ปี จุติ ๒ ถัดจากนั้นลูกชื่อว่าทาว
 คำพู่เสวยเมือง ๘ ปี จุติ ๓ ถัดนั้นลูกชื่อว่าทาวผายกนเมือง ๒๒ ปี จุติ ๔
 ถัดนั้นลูกชื่อว่าทาวกอนาเสวยราชสมบัติเป็นพระยาในปีเม็งเม็ด คักราชได้ ๗๒๑
 คัวถึงปีล่วงไปคักราชได้ ๗๓๓ คัว อุปนา ชาติพระพุทธรเจ้าในพาสุเทว
 บัพตถัน ถึงปีเม็งเมาคักราชได้ ๗๔๘ คัว จุติ ๕ ถัดนั้นลูกชื่อว่า
 แสนเมืองมาเสวยราชสมบัติแทน ๑๕ ปี จุติ ๖ ถัดนั้นลูกทาวสามพญา
 แทน ๒๒ ปี จุติ ๗ ถัดนั้นลูกชื่อว่าติโลกราชแทน ๔๖ ปี จุติ ๘ ถัดนั้น
 หลานชื่อว่าทาวยอดเชียงรายแทน ๘ ปี จุติ ๙ ถัดนั้นลูกชื่อว่าทาวแสนเสวยราช
 สมบัติแทน ๓ ปี จุติ ๑๐ ทาวพระยาทังมวญอนันเสวยราชสมบัติ คือ

ร้อยคำหือเป็นคำจ้งโกไต้มหาธาตุเจ้าเดเฮื่องสำมพนบ เปนคำไม้สร้าง
 พระมหาวิหารเด ปีกา เม้าคักไต้ ๕๐๕ คิว มหาญาณมงคลโพธิเจ้า
 คำฐราชศรัทธาภายใน สร้างพระวิหารหน้าหลังระเบียงแวงมหาธาตุเจ้า
 ฮอดทง & ด้านฝาเด ดัวยวัดกกกรรมทงมวญ บึงเมิดคักไต้ ๕๐๕ คิว
 มหาญาณมงคล โพธิเจ้าเป็นประธานภายในสร้างชั้นใดหลวงก่อรูปนาค
 เนมิตรหลังซ้ายขวาวันนนเด

เจตียชปนานิทเทศโส ฉฎฐู ปรีจเฉโท บรีจเฉทอนถ้วน ๖
 อนถำแดงย้งเจตียฐูปนากเดเวท้านเด ๑

มหาธาตุธรณเดดด้าน ๖ วา & ด้านเปน ๒๔ วา ถำเดียงเห็ดก
 เดดด้าน ๗ วาอก & ด้านเปน ๓๐ วา ถำเดียงด้านวันออก ๑๒๐ เดม ด้านไต้มี
 ๑๓๐ เดม ด้านวันตกมี ๑๓๓ เดม ด้านเหนือมี ๑๒๐ เดม ทงมวญมี ๕๐๓ เดม
 มีปราสาททง & แจ้ง ราวเทียนเดดด้าน ๕ วา ๓ คอกทง & ด้านมี ๓๕ วา
 ประทปทงด้านวันออก ๒๕ วันตก ๒๗ ไต้ ๒๗ แจ้งทง & กิ & ควง
 ทงมวญมีประทปทง ๑๑๕ ควง คอกำทง & แจ้ง & เดม พระวิหาร
 หน้าหลัง ๗ แปะ ๒ ซายชดหน้าหลังเดชดเดห้องทงมวญเปน ๕ ห้อง
 ๒ หลัง ๑ ห้อง เรียบวันออกทง ๒ ฝ่าย ๗ ห้อง ไต้ ๑๒ ห้อง วันตก
 ทง ๒ ฝ่าย ๗ ห้อง ทง & ด้านมี ๓๗ ห้อง ทงพระวิหารเปน ๔๗ ห้อง
 บริเวณกำในฝาแต่ฝาภาเหนือถึงฝาภาไต้ ๑๕ วาอก แต่ฝาภาวันออกถึง
 ฝาภาวันตก ๒๒ วา นบแต่ไฟด้วยคั้นฝาภาในฝาทง & ด้านมี ๓๒ วา แต่
 ประคบริเวณถึงเทวดา ๒ คนเด ๕ วา นาคยาว ๖๐ วา ชนไต้มี ๑๗๓ ชน
 ถำเวียงไมเมอวันตกวันออกไต้ ๕๐ วา เมอไต้เมอเหนือมี ๕๐ วามนนนเด

ประการหนึ่ง ยังมีผู้หนึ่งชื่อมงคลดีดา มีศรัทธามาสร้างโรงอุโบสถถาวร
 หาดง ๑ ยังดอยสุเทพนี้ ยังมีในคืนหนึ่ง เทวดาคนหนึ่งดังพรรณ หอมมัน
 หินนิมิตร์ฝน หอมมันมีใจชมชื่นยินดีมาว่าดังนี้ โรงอุโบสถถาวรหาดงท่านมา
 สร้างมากในทนต์เท่าแต่หาดงนเนอ พระพุทธเจ้าทรงหลายอันนิพพานไฟ
 แล้ว ย่อมมาตั้งอุโบสถถาวรของค้แล้วอน มงคลดีดาพินอยากมาเห็น
 นิมิตร์ฝนเดวณน รุ่งเช้าจึงไปบอกแก่มหามงคลดีดาเจ้าไทย ๆ ได้ ยินคำ
 อนนนิยนต์ จึงหือชาวเจ้าตนเต็มใจเอาราชครูเจ้าสวนดอกไม้เป็นต้นมาปลูก
 อุโบสถหาดงนเด ในเมื่อพระอริยมะตไตรยเจ้าบนกยงจักได้ปลูกอุโบสถ
 ถาวรถาวรเดาชาเด เหตุดังอนสุเทพนี้ประเสริฐเด พระพุทธเจ้าอนเกิดมา
 ในกบอันนี้ ย่อมเสด็จมาสู่ดอยสุเทพนี้ที่พระองค้เด ประการหนึ่งพระ
 เมืองแก้วแดงหือชาวเจ้าไฟเรียนหนังสือเมืองอางวะ แต่งราชทูตไปกับ
 ดวยชาวเจ้าทรงหลายหนเด เมื่อนนขุนอางวะถามว่าดังนี้ ผู้เจ้าทรงหลายยัง
 ได้ไฟไหว้มหาธาตุเจ้าดอยสุเทพบว่าอน เมื่อนนอุปทูตราชทูตกล่าวว่ามีชา
 ทรงหลายบไฟไหว้เดว่าอน ขุนอางวะว่าผู้เจ้าทรงหลายนบุญนอยนอว่าอน
 เหตุใดเดว่าอนชะแทเด ชาติพระพุทธเจ้าทรงมวณมีในทีใด อนเทวดา
 บัรรักษานนจักไฟรวมในเจดีย์ดอยสุเทพเจ้าหนกอน ในเมื่อพนถวน ๕ บอร
 มวณเดวดงอน จึงจักไปรวมกันในแก้วไม้มหาโพธิเด เหตุดังอนบุคคล
 ผู้ใดได้ไฟไหว้พระมหาธาตุเจ้าดอยสุเทพน เป็นดังได้ไหว้ตนพระพุทธเจ้า
 เมื่อยงธรรมานดหดเด ประการหนึ่งเดายังมีสังฆราชาคน ๑ อยู่เมือง
 หงสาวดี ชาวเจ้าทรงหลายทางเฮ่ากิดทางหงสาวดีคิ อนได้มา
 เชียงใหม่ท่านยอมถามว่านนิ ผู้เจ้าทรงหลายยังไฟไหว้มหาธาตุเจ้าสุเทพ

บอว่าอนชาวเจ้าอนพุ่งได้ไฟไหวนนกกล่าววว่า ผู้ชากได้ไฟไหวพระมหาธาตุเจ้า
 แดว่าอน ทนพระสังฆราชตนนนมมาสังฆาฏแฉมาจวรกต กยอมเอา
 หือทานแก่ชาวเจ้าทงหลายปงนนชคนแฉว พระสังฆราชจิงกล่าวแก่ชาวเจ้า
 ทงหลายว่าตงน บตเดยวณธาตุพระพุทชเจ้าจกไฟรวมกันไนเจตยเจ้า
 ดุเทพนชูพระองค์แฉวแฉว่าอน เหตุตงอนคนเตทวดาทงหลายอนได้
 ไฟไหวพระมหาธาตุเจ้าแฉกระทำล็กการบูชาแฉมอดตงได้ ไหวพระพุทชเจ้า
 เมอยงครมานนนดหัดแฉ ยังมีผู้ ชอว่าหมนตามนบหอนได้ ไหวพระ
 มหาธาตุเจ้าดุเทพล็กเถอ มนได้ ยนค้ำจาเหยองนแห่งชาวเจ้าทงหลาย
 อนดุกหงส์าวดีมาจอนน มนลวคมีบิตได้มนนค้ำยนค้ำมากนค มนจิงถอดเอา
 ค้ำชอมออกหือช่างค้ำคเป็นจิง โกใส่พระมหาธาตุเจ้าดุเทพแฉว มนจิง
 บอค้ำอนชาวเจ้าหงส์าวเจิงพระมหาธาตุเจ้าดุเทพ กักถ่าวล็กเสวีญยกยอ
 ว่าประเสวีฐนคหือปรากฏแก่คนทงหลายวนนนแฉ เหตุตงอนบुकคต
 หึงชายทงหลายพุ่งได้ไฟไหวนนบเควพยำกระทำล็กการบูชาด้วยมอดสบนอ
 กต เครื่องกรยามตนวาเขาตอกดอกไมจนทนมนคนชของหอมทงหลายกต
 ดวยเงินแฉค้ำลือฉาแฉวแฉวนชานา โภชนอาหารทงหลายกต จงระนคเิง
 คุณพระพุทชเจ้าด้วยบทว่า ได้ ภควา อิตบี สมนาสมนพุทช นแฉว
 ได้ใจไฟตงนใจ ๆ อย่างว่าจกได้ปากจกบิตวยผู้ โดยผู้หนึ่งล็กคนยามเมื่อ
 ผงประทกษณนนเทอะ จกปรากณาเหยองใดกัสมฤทชชูประการชะแฉ

อติ พาสุเทพปพตวชिरธาตุรูปโน นิฎฐิตอ กถาวค่านาน

พระมหาธาตุเจ้าดุเทพเท่านคอนแฉ

ตำนานธรรมราชเกยด้วยเชียงใหม่

ครั้นว่าสัตว์จักกล่าวโบราณตำนานธรรมราชอันจักเกิด เมื่อตั้งพิณ
 พระพุทธเจ้าเวียงจันทน์ตั้งอันโลก จรดดินดำดบบ้านน้อยเมืองใหญ่
 ทงหลาย มาฮอดดอยอัน ๑ ชื่อตักการบัพพต ไทยว่าดอยตักการ พระก
 มาฮอดสวนแห่งชายเฒ่าแก่ดองผัวเมีย ย่าดองเฒ่ามีศรัทธาขียนดีเอาแดง
 ๗ ลูกหือทานแก่พระพุทธเจ้า ว่าแดง ๗ ลูกนั้นบ่อดบบริดุทธเหตุหนูกัดกิน
 แดดุกแด่น้อย พระพุทธเจ้ากรบเอาฉนั้นแดวพระพุทธเจ้ากแย้มหัวน้อย
 หนึ่งหือปรากฏ มหาอานนทเจ้าหันจึงถามว่าชาแห่งพระพุทธเจ้าแย้มหัว
 เหตุไฉน พระพุทธเจ้าจึงกล่าววาคกรอานนทชายเฒ่าแก่ผูนไต หือทาน
 แดงแก่ตถาคตฉนั้น มหัตถกปริสผู้ นจักไตเป็นพระยาธรรมคน ๑ ชื่อ
 สู้วณณธรรมราช จักรักษาสำนาคตถาคตไตพนบือนถวน ๓ ยงบ่พอพน
 อายุคนผู้หนึ่งบนชะแด เทว่าชายผนไตหือทานแดงบบริดุทธ กับไตยาเงา
 พระตถาคต จักไตเกิดในตระกูลตาอันยอมจึงจักไตเป็นพระยาธรรมเมื่อตุน
 ไต ชื่อว่าสู้วณณธรรมราชในฐานทบนบนชะแด เมื่อพระยาธรรมบ่เกิดเถอนน
 เหตุทงหลายจักเกิดมีมากนิก คือออกกาบาตผู้ฟุงไตปรากฏหันเป็นตั้งดาว
 ซิตไฟในอากาศบนชะแด ถัดนั้นชาวโกดัมพแดทมิพทงหลายกำจัดสำนาค
 ตถาคตเดี่ยก่อนเมื่ออัน โกลาหดจักเกิดฆ่าพนกัน จักฆ่าท้าวพระยาเดี่ยบน
 ชะแดเหตุตั้งอัน บุคคลอันมีมญาอยู่อย่าประมาทเทื่อถัดนั้นชาวโกดัมพ
 แดชวาทมิพทงหลายจักกำจัดสำนาคตถาคตในเมืองหงสาวดี แดวจักมา
 ถึงในตระกูลราชมเนต คือเมืองเชียงใหม่บนชะแดในกาดนนชบาปุกุทททง

บรูยายกย้ายเป็น ชุนหาโบราณบได้ ปถมราชรุ่งเรืองอากาศทำวพระยามา
 แต่ทศทั้ง & ใฝ่ใจว่าสมบัตินมารบกัน โจรภัยทุพภิกขภัยมากนัก บรู๊ระ
 ายในชุกทา ชุกทกลักขาบทอนันน์ พระยา ๒ คนรบกัน พระยาคน ๑
 มลายคนจักร มอทธฤทศคน ๑ มมอสนียาวกนมदनอนกาน ชารบกันไฟ
 มาที่ไกลกาญจนครพระยาตายคนจักรแพแด พระยาดนกันไฟชอดเมืองมัน
 รพตทงหลายตายมากนัก เดือดกโหดเป็นตังกระแ่นน้ำอันโหดนั้นแด
 พระยาตายคนจักรปราบก่อนหากนบาบได้แด แตนเขารบกันมาได้ & บิ่ชอด
 บยन्नเดือนเจ็ดวันพุม พระยาอินทร์มาบอกหือเป็นโกดาหต ๑๕ วัน ก่อน
 นับแต่นั้นไฟได้ ๗ วันเป็นอันการมีคบเห็นพระอาทิตย์ ในวันถวน ๘ นั้น
 พระยาอินทร์เป่าหอยสังข์ยาว ๗ คอกเอาผู้ มบุญไปสู่ง่าง ฝั่งเด้อเดอฝักษ
 ทงหลายได้พันพายเจดรอยมมอลอออาวชูคน พระยาอินทร์เอาช่างเผอก
 อูโบสถกับพระยาร้อยเอ็ดมาอภิเศกไกลมหาโพธิ์ต้น ๑ ไกลท่ง่าง ๓ พันวา
 เนรมิตรปราสาทคำแปดหมื่นสี่พันหลัง เอนางแก้วอุตตกรูมาเป็นราชเทวี
 พระยาตายคนจักรเป็นทักษิณเสนา พระยาดนกันเป็นทศิยเสนาปติมหา
 พุทธไสลาเถรเจ้าเป็นประธานแก่พระสงฆเจ้าทงหลาย จักเด็กด่าสนา
 พระพุทธเจ้าบนชะแด สู้วันณมันชาตุล้าครด์เดจแทนแด ๆ ตามผ่นดุกน
 ธรรมราชจักเกิดในท่ง่างเมืองฝางพันแด ๆ

จุดศักราชได้ ๘๒๖ ในปีกาบสันเดือน ๘ เฟ็ง พระยาอินทร์ หอวิสุ
 กัมมเทวบุตรลงมาเนรมิตรคนตวัดต้น ๑ ออกในเมืองขององในฉัด พระยา
 ธรรมราชยามเข้ายามเดียนสูงประมาณศอกคืบ เถิงยามกของงายสูง

ชน ๘ คอกใหญ่ ๘ ก่ายออกออกสูงได้ ๕ คอก สูงเท่านี้ขอยอดกับคดี ถึง
 เดือน ๑ กับคดี พระสงฆ์เจ้ามาพร้อมกันทั้งคนมากนั้ จิงชนคดีดูเห็น
 หนังสือชื่อกับพระสงฆ์เจ้าพร้อมกันจิงคดีดูเห็นหนังสือชื่อกับภาษาเด เป็น
 หนังสือ โกต้มพอกหือไฟแกเ โกต้มพี เป็นหนังสือเมืองโคกหือไฟเมืองนั้นชื่
 แห่งเด เป็นหนังสือเมืองตานนาเซียงใหม่กหือเอามาทางยของหุยเด ถึง
 เดือน ๑๑ ดบเมอดุนเจ้าพาร หือเอาใบคาถนคนมา ดวดหือสงฆ์เจ้า
 เขียนได้บอกไม ไฟชื่บ้านชื่เมือง ตามถ้อยคำอันพระยาอินทร์บอกพนัน
 ชื่อนี้ว่า คราห่มุ้คนทั้งหลายจิงจกจำคำอนัน ก็กล่าวเป็นคาถาว่า อ อ
 ดิงว่าตงหลายอยู่เมืองฟ้าจาตุมหราชิกาทราบถึงตุลิตา ได้ ยินภุมเทวดา
 ดั่งเลี้ยงชนมาด้วยคำว่า อัย โดโก วินสุตติ อิท ส่าณัน หัน อัย ปาไป
 อิท กมม กโรติ อัย โดโก วินสุตติ อัย ราชา อสุกนาโม อสุเกน รมณเณ
 ยุทธ กโรติ ดิงนี้ใจ ๆ ชื่วันเด เทวดาทงหลายดั่งเลี้ยงลับ ๆ กั้นชนไฟ
 ถึงพรหมโลก เดเทวดาทงหลายน่อยใจมากนั้ เหตุเทวดอกจกเปด่า
 เลี้ยเด ในปีกาบสันเดือนวิสาขะคือเดือน ๘ เฟ็ง เทวดาทงหลายมี
 อริยมะตไตรยเจ้าเป็นประธาน มาไหว้พระเกตุจุพามณเฑียร เจ้ากอินทร์
 เป็นประธานแก่เทวดาทงหลาย ก็ไหว้อริยมะตไตรยโพธิสัตว์เจ้าว่าดงนี้ มาริต
 ดูกรเจ้ากุตุนหาทุกขบได้ ปางนี้เทวดอกจกเปด่าเลี้ยเด บดินทานทงหลาย
 ในมนุสส์โลก โพนจกฆ่าพันกันมากนั้ ชำบอาจจะดงไฟดอนได้เดดงหา
 ท้าวพระยาได้ชะเด จกหือดูข้าสอนคนทงหลายหือกระทำบุญด้วยชอบ
 ธรรมเดหือฟ้าเฟ็งในสวรรค์เทวดอกดิงฤาโธชา อริยมะตไตรยเจ้าว่า ดูกร

TUDC

08/09/2543

มฆวาฬ เราทั้งหลายบ่อาจห้ามสังสัตว์ทั้งหลายได้แต่ เหตุสัตว์ทั้งหลายใจ
 บาบมากนักแต่ บัดนี้เสนาาพระเจ้าโคตมเจ้าหากตั้งไว้ในเมืองดังกล่าวนี้ แปร
 ไฟเรื่องที่ใดนั้นชา กุอินทรก็กล่าวว่เสนาาพระเจ้าโคตมเจ้าไฟเรื่องในปัจจุบัน
 ตนวบุรีเชียงใหม่บัดนี้แต่ อริยมตโดยเจ้ากล่าวว่ เทวโลกก็จักเปล่
 เลี้ยจากเทวดาใหม่มนุสส์เมืองคนจักนิบหายแต่ ดูกรมชราชท่านจักลงบ่ได้
 จุงเขียนหนังสือไฟไว้ในมนุสส์ โลกเมืองคนโพ้น เพื่อสั่งสอนฝูงคนตามอัน
 ควรเทอะ อริยมตโดยเจ้ากล่าวว่ท่านนแลวหือคาถาอันเป็นอักษร ๕ ตัว
 ว่ อ อ อ อ ดงนแลว ก็เมื่อดุสดีดาสวรรค์เทวโลกแต่ ในเมื่ออริยมตโดย
 เจ้าเมื่อแลว กุอินทร จึงว่เพียงดุสดีดว่ทั้งหลายใจบาบนักมีบาบได้กระทำ
 แลว หนีสัตว์ทั้งหลายตายไฟใหม่ ในนรกมากนัก หนีท้าวพระยาเจ้าเสนา
 เจ้าหมื่นเจ้าพันบ่าวแก้วทุกคน กระทำบาบมีปาณาติบาตเป็นต้น กระทำเบียด
 ในเสนาามีท้าวสังฆเภทมังสังฆี แต่ม้างสังฆรูปเจดีย์รูปพระเจ้าแต่
 มหาโพธิ์องค์กระทำอนันตริยกรรม มีตนว่ฆ่าพ่อฆ่าแม่ฆ่าอรหันตาส์มณ
 พราหมณตนมศีลฝูงนี้ ตายก็ได้ไฟใหม่ ในอวิจรนรกมากนัก ฝูงบ่ตายเทอะ
 ก็ฆ่าพนกนมากนัก ในเมืองคนนคนใดกนแลวจักพากันไฟตกอวิจรนรก
 แลหือองเสนาาม้องกระทำผิดมากนัก ครุตายก่อนอยู่ถ้าลูกศิษย์ลูกศิษย์ตาย
 ก่อนอยู่ถ้าครุทโกถนรกกมแล พุทธเสนาานกถอยเถยวลงแทแต่ กุอินทร
 บ่อาจจักลงห้ามได้แต่ นับแต่เป็นไฟได้ ๖๐ ปี คนทั้งหลายฝูงใจบาบจักถึง
 บกบาง คนทั้งหลายในเมืองใหญ่เมืองน้อยยังหุดอยู่แต่เมืองน้อยชระแต่
 เหตุตั้งอนสู์ทั้งหลายฝูงมีผญาอย่าได้ประมาท จุงเร่งกระทำบุญอย่าได้กระทำ

บาป บ่นานเท่าใดคนทั้งหลายจัก โทลาฆ่าฟันกันมากนัก ตราบถึงปีกาเข้า
 กุอินทร์จักลงมาสอนได้ชะแฉ่ กุเท่าเดือนคนทั้งหลายฝูงใจบุญจูงเร่งกระทำ
 บุญเทื่อะ พริกส้มส้มส้มพริก ฯ พริกไครนมประหนมบัวรด พริก
 ส้มทชโล่มสาย ปถพญา ชมมราชา ภาวิสต์ติ คาถาพระราชมอญใต้แห่ง
 ชาวใต้ บีมายู่หนองมวน ฯ

ศักราชใต้ ๘๒๕ ตัว อาริย ๒๕ จำพวกจกมีด้วยดำดบกัน เพ็ง
 รตามคาถานเปนมคธภาดาชาวดังกาแปงตงัน ยินฮาริ อีสมีโยย ปวีติ
 อิกาดเล็กปกรูปเมรเด่มุมิ ปลินนิชิ ภา ปเทนิรูปภา ทูปาสี มนปพุเพชท์จ
 ดงัน แเปลดวงใต้กบ่ถูกแด ไ่วท์ลวิธตำนานันเดบเบิกเล็ดศักราช ๘๒๐
 พระยาไชยเด่นตบีกัดโกตังศักราชตัว ๑ ใหม่เด บีมเบิกเล็ดศักราช ๓๕๐
 เดือนวิสาขะเพ็ง ไทยกคยเมงวันพุดมยามพาดต้นเช้า พระพุทชเจ้าเกิด
 แด บีมเมงเม้าศักราช ๓๖๘ เดือนวิสาขะเพ็งวันพุดมไทยกคดเม็ด พระเจ้าออก
 บวช ปีกาเด้าศักราช ๓๗๕ เดือนวิสาขะเพ็งวันพุดมไทยกคดเม็ดพระเจ้าตรัส
 สัพพัญญูเปนพระ บีมเมงไชศักราช ๔๐๘ เดือนมคคคุณเพ็งวันอาทิตย์ไทย
 กคดไชพระเจ้านพพาน เดือนอาถ่ำพหปถมสังคายนารหันตา ๕๐๐ คน
 บีมวาชชง้าศักราช ๒๓๘ ล้านนา ๓๐๐ วัลลสา ทุคยสังคายนารหันตา ๗๐๐
 คน ปีกาบสันศักราช ๖๐๔ ล้านนา ๖๘๘ วัลลสาเดือนวิสาขะเพ็งยามพาด
 ต้นเช้าพระยาธรรมมาโลกเกิด ปีกาบชง้าศักราช ๖๓๖ ล้านนา ๒๓๘ วัลลสา
 เดือนวิสาขะเพ็งพระยาอโลกปราบชุมพุทวูป ตติยสังคายนารหันตา
 พันตนแด บีมเบิกยศักราช ๘๐๐ ล้านนา ๓๘๒ วัลลสาพระยาตรจกชคตบีม
 กคดเม้า ตังศักราชใหม่ตัว ๑ ล้านนา ๓๘๓ วัลลสาเด

เถิงบกดเกล้าศึกกราช ๖๗ ตัวดำด้นา ๕๕ วัลดำ ติบฏกพุทธวจนชั้น
 ไปตุลก พระยาอรรณกเปนพระยาดังกา ๖ ีระวายใจศึกกราช ๑๑๗ ดำด้นา
 ๕๐๐ วัลดำ พระยามิตินทรกับมหานาคเส่นธรรมยุท ๗ ีระวายด้น
 ศึกกราช ๓๑๗ ดำด้นา ๗๐๐ วัลดำมาโดยวตฤเกิดมณน ฤษีสร้างเวียงหริ
 ฤญไชย ีเบิกเล็ดศึกกราช ๘๐๐ ตัว ดำด้นา ๑๑๘๒ อินุทธธรรมราช
 ตัดเถิงบกดเกดตังศึกกราช ๑ ตัว ดำด้นา ๑๑๘๓ พระยาดาวจงเกิดโอบา
 บัดคิตอยทุ่ง ีระวายใจศึกกราช ๕๑๓ ดำด้นา ๑๗๐๐ พุทธโฆดำไฟดังกา
 บกดเกดศึกกราช ๖๐๓ ดำด้นา ๑๗๑๓ วัลดำม้งรายเกิดเมืองเงินยาง อายุ
 ๘๐ ีบีเตาดี้ ศึกกราช ๖๕๔ ม้งรายสร้างเวียงเชียงใหม่ ีดับเกดศึกกราช
 ๘๗๗ ดำด้นา ๒๐๕๘ ม้งทราเกิด ีเบิกชงำศึกกราช ๘๒๐ ดำด้นา ๒๑๐๒
 วัลดำเล็ยเวียงหวท ีดับเป่าศึกกราช ๘๒๗ ดำด้นา ๒๑๐๘ วัลดำ
 เล็ยเวียงถวน ๒ ีเบิกเล็ดศึกกราช ๘๓๐ ดำด้นา ๒๑๑๒ เล็ยโยธิยาถวน ๒
 ีเบิกยี้ ศึกกราช ๘๔๐ ดำด้นา ๒๑๒๒ มหาเทวีจุติ ีบกดเม่าศึกกราช ๑๔๑
 ดำด้นา ๒๑๒๓ วัลดำม้งชอมากินเมืองเชียงใหม่ ีบกดเล็ดศึกกราช ๘๔๒
 ดำด้นา ๒๑๒๔ ตักแตนตกเมืองเชียงใหม่ ีเต่าชงำศึกกราช ๘๔๔ ดำด้นา
 ๒๑๒๖ พระยาเด่นพาชาวเชียงใหม่เมืออยู่หงสา ีเบิกเล็ดศึกกราช ๘๖๐
 ดำด้นา ๒๑๔๒ ลุงฉนณม้นธาตุราชตัด เถิงบกดใจศึกกราชตงใหม่ ๑ ตัว
 ดำด้นา ๒๑๔๓ แทนนไฟไต ๘๕๘ ี เถิงบิระวายดี ดำด้นา ๓๐๐๐ วัลดำ
 แด ีเบิกชงำศึกกราช ๘๖๐ ดำด้นา ๓๐๐๒ ทล่มุทธเดเลยธรรมราชได้
 พระยาบ้ดเด่นเปนพระยาธรรมตัด เถิงบกดเมัดศึกกราชตงใหม่ ๑ ตัว ดำด้นา
 ๓๐๐๓ วัลดำแด แทนนไฟไต ๘๓๘ ี ดำด้นา ๓๘๕๒ ีเบิกเล็ดศึกกราช

TUDC

08/09/2563

๘๓๘ ตำบลนา ๓๘๔๓ วัดสำ อรามาดีธรรมราชตัด เล็งบักดโกตงศ์กกราช
 ใหม่ตัว ๓ ตำบลนา ๓๘๔๔ วัดสำแดง บัรเวายดีศ์กกราช ๘๕๘ ตำบลนา ๔๘๐๐
 ตโยภอุบุปชนุติ บัรเวายดีศ์กกราช ๘๘๘ ตำบลนา ๔๘๓๓ ช้างมาตายมากนัก
 บัรเวายดีศ์กกราช ๘๘๐ ตำบลนา ๔๘๓๒ หากคนตบได้แต่ บัรเวายดีศ์กกราช
 ๓๐๕๘ ตำบลนาแทนแทแต่ ตำบลนา ๒๐๐๐ วัดสำมอกร ๕ ตัวชื่อว่า
 วิดีดุดทาเบญยุคมตงน แด่วิดุทชยุคยังมีอรหันตาชัณนาดวอนประกอบด้วยเต
 วิชา ตปาภิญญาพันหัวทมตงนแด ตมาชยุคยังมีอรหันตาอันเป็นลุกข
 วิบัสตักแดพันถวน ๒ แด่ลตยูกชาวเจ้าแต่คนคฤหษัฐุเทยรย่อมชชววย
 รัักษาศีตบชาต แดพันถวน ๓ แด่ลตยูกชาวเจ้าแต่อุบาสกทั้งหลาย
 เทยรย่อมชชววยลัดเรียน พันถวน ๔ แด่ทานยูกชาวเจ้าบตามวินยลิกขา
 บทพระเจ้า เทยรย่อมหือไปบอกแก่อุบาสกอุบาสิกาทงหลายหือได้คึด
 แด่ทานแต่ไพบูชาแต่ไต่แต่เห็นอ แต่มีในเถรคาถาแต่ทานยูกชาวเจ้า
 เมื่อพระเจ้ายงชรมานมาเมตตาดัดตวเมืองเซียงรายมาบณฑบาทชอดชาตงเขา
 พระยาคอยแซกเตา ขาทง ๒ ผวเมยเอาเขาตงกับหมากม่วงมาได้บาท
 พระเจ้า ๓ กัรบเอาฉนแแต่ ขาทงกยนตจตงค้ำปราถนาว่า ด้วยเดช
 บุญเผอชาใด หือทานน ขอ หือชาใดเกิดเป็นพระยาในบ้านในเมืองต
 นแด พระเจ้ารำเพิงดูห็นบุญสมภารมันยังจักเป็นในเมื่อภททกปอนน มี
 ประมาณว่าไต่ ๘๘ ทดหัดตาย พระเจ้าจึงว่าคนมิงตายก็จักได้ ไปเกิดใน
 เทวโลกก่อน คนจุติจากเทวโลกจักได้มาเกิดเอาปฏิสันธิ โยปาบัตติใน
 เคาเมทน เมื่อสำดนาทตถาคตในพันถวน ๓ มีในบักดโกตงศ์กกราชได้ ๘๐๐ ตัว

จักปรากฏได้ชื่อว่าดาวจาง จะเป็นพระยาในเมืองเงินยาง มีตฤผู้ ๓ ชื่อ
 ว่าดาวพวงกินเมืองลับกันไฟโตชาวดาวดำคิบบชอนนน ดาวเด้า ดาวพ้อ ดาว
 จ้อ ดาวเด้า ดาวพรหม ดาวกั๊บ ดาวกิน ดาวเกียง ดาวทัง ดาวชา ดาวดาว
 ดาวส้ม ดาวเจือง ดาวสาว ดาวเงิน ดาวคิม ดาวซุนพาน ดาวซุนเมง โอบ
 ปาตักมันได้เป็นพระยา ในที่ชาวดาวมีประมาณ ๗ ที่ จักได้เป็นมั่งราย
 ที่ถ้าดาวซุนเมงในระหว่างชาวดาวนี้ได้ ๓๐๐ ปีจึงเป็นมั่งราย มาถึงท้าว
 ชายตายได้ ๒๕๕ ปี แต่ท้าวชายบ่เม้า แต่บ่กาเม้าไฟถึงบ่เต้าเด็ด ได้ยี่
 สิบปีแด

เขตวัดและทักลับนา

จุดศักราชได้ ๑๓๖๒ ค่ำ บัวอกต้นน้ำกัมโพชนพิไลยไทยภาล่าวา
 ปีกัดต้นเดือนผกคุณออก ๙ ค่ำเม็งวันศุกร ไทยกาบชง้าแค้นไซคุมชาตุ
 ชาติเทพได้เมื่อตายเต็มเขียนเอานาหนังสือดองนำห้วยดอยอันเป็น
 ที่พุทธสันตกท้าวพระยามหากษัตริย์ลับลับมาแต่ก่อน กับด้วยนายชานาน
 นั้นทอนเป็นหลานแห่งพระยาเจ้าผู้เถาว่าเขตวัดหนวันออกเอาดอง ๕ เป็น
 แตน ดองไฟบ้านป่าแดงไฟหน้าวัดป่าซางสันดอยงามหัวถันงวเถา ไปแล้ว
 ห้วยชายไฟกิวดอยเหล็กดงไฟแผ้วแม่น้ำเหียะ วัดห้วยสวนพิกชนไฟผา
 ดำเวียงดงไฟผากันงวเถา อันเล็กเป็นรอยอยู่เหนือพงยงนนไฟเอานาแม่ทำ
 ซางเป็นแดน ชนไฟแผ้วสันดอยลับแม่พานหน้าวัดเมืองพะนัน เป็นแดนน้ำ
 ไหลดงไฟ

ไปตามฉนวนนั้น ไฟแผ่วกวอดอยแดนไต่สันไฟแผ่วกว แม่บึงทางเหนือ เขา
 ดอง & ขนไฟแจ่งหนองใหม่ คัดไปสับแม่ตรงองค์ไฟหาดั้นเหมือง หัว
 ท่งข้างเคียนนนันแล้ว ไต่ทางนั้นไฟแผ่วสันแม่ชรววย ขนไฟตามสันนั้นเรียวย
 ไฟแผ่วกวแม่บึงขุนแม่ในนั้นแต่ น้ำไหลไฟทางเหนือ เป็นที่เหมืองน้ำไหล
 ไฟทางใต้เป็นที่วัดแต่ ก้อนหินहतกพันเช่น เจ้าองค์กนเมืองไต่หยาดน้ำ
 หมายทานไว่ตราบเมयर ๕๐๐๐ วัลส์ดาแล้ว เหตุพระยาเจ้าพระยาวิฑวาคำกับ
 ด้วยกัน ดวดชำระทานเป็นเขตรวัดเขตเมืองไว่ มฉนวนนแต่ ฯ

จุดศักราชได้ ๑๑๙๐ ตัวออกสันน้ำกัม โยชณพิไลย์ในคิมหันตฤตุมมาวะ
 สั้วดำชะมาต์ภุมวารโถง โทยภาดำว้าบเบิกใจเดือนแปดแรม ๑๕ คำ พร้าว่า
 ไต่วันอังคารไทยกตไซ้ ไต่หนักชตตฤกษศั้วถวน ๓ ซอกกตตกา เทวตาปรากฏ
 ในประสภ ปถั้วราชฤกษกงามยามกเต็มวันเมงกัหมตได้ วันไทยกัหมต
 ปอดเป็นสั้วภวารยอชวันดี เหตุนั้นหมายม้พระองค์ตนเป็นเจ้าของ บั้นเหง้า
 มหาอิสต์ราชิปเบ็งไนรตนติงส่าอภินวบุรี ศั้วริศุรุรัฐพระนครเซียงใหม่ราช
 ษานทนเป็นเค้า เจ้ามหาอุปราชาเป็นประธาน แต่เจ้าพระยาราชวงศ์
 แด่สังดำคราชบุตร แด่ ๓๒ ขุนพร้อมเหนือสันามเจ้าชัตน จึงจะพร้อมกั
 ด้วยกันทานยังเขตรน้ำหน้งดินแถบใหม่ ที่เขตรหือเป็นเขตรวัด ที่เขตร
 เมืองหือเป็นเขตเมือง มฉนวนนแจ่งจ้ง แท้ตหดแต่ จุดศักราชได้ ๑๑๙๗ ตัว
 บัตบเด้า เดือนเก้อออก ๑๐ คำ พร้าว่าไต่วันพฤหัสต์ ไต่ราชนาเจ้าอารกษ
 สั้วชารลงมาชณาว่า ด้วยทแต่ดินที่พงยงมะแดผาปน หากเป็นที่เราเจ้าองค์
 ทานถ้าม เขาไต่อบหือเจ้าหน่อเมือง เจ้าราชวงศ์ ไต่เอาใจใส่หือระวังรักษา
 ไต่หมายไว่ มฉนวนนแจ่งจ้งแต่ ฯ